

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SVMMO PON=||TIFICE,|| QVINQVE LIRBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XIII. Obiectiones Illyrici dissoluit, aut iam antè dissolutas demonstrat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53860)

Addit Illyricus postremò, Apostolum Petrum presbyterum mandasse, vt politicis gubernatoribus obtemperarent. cui locus in neutra B. Petri epistola inuenitur. hæc enim sola de presbyteris verba leguntur apud Apostolum Petrum: Seniores ergo, qui in vobis sunt, obsecro consenior, & testis Christi passionum, qui & eius, quæ in futuro reuelanda est, gloriæ communicator, pascite qui in vobis est gregem Dei, prouidentes non coactè, sed spontaneè secundum Deum: neque turpis lucri gratia, sed voluntariè: neque vt dominantes in cleris: sed forma facti gregis ex animo. & cum apparuerit Princeps Pastorum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. i. Petri 5. quæ verba non presbyteros magistratibus politicis, sed magistratus potius, vt cæteros laicos, presbyteris subiiciunt.

CAPVT XIII.

Soluuntur, aut soluta demonstrantur argumenta Illyrici.

ET si ex iis quæ hæcenus dicta sunt, profligata videtur omnis controuersia, & argumenta omnia, quæ ab aduersario adferebantur, dissoluta: quia tamen Illyricus in ipso primo capite sedecim obiectiones quasi totidem cohortes aut legiones produxit inuicem, quas non eodem ordine, sed prout se obrulit occurrere, variis in locis confecimus; operæpretium visum est, hoc loco singulas iterum inspicere, & vel locum annotare vbi soluta sunt, vel breuiter refellere, si qua fortè adhuc restat, quæ cupit attollere videatur. Trahitur ille præfatur: Quod non sit facta per Papas Imperij translatio à Græcis ad Germanos, probatur sequentibus argumentis.

Primò, quia id asserunt probantque duo summi viri, idque non temerè, suæ arbitrio, sed ex vetustis historiis, nempe Nicolaus Cusanus Cardinalis, & Henricus Kaltheslen, Archiepiscopus Nidrosiensis, & Papæ domesticus, qui ante centum annos mortui sunt, quorum testimonia in fine adiciam. Non opinor duos istos tuos milites tam esse temerarios, vt

audacter stare velint in acie aduersus nostros circiter quinquaginta, partim historicos, partim etiam summos Principes & Pontifices. Sed quid si demonstrare potuero, ne istos quidem, Illyrice, tibi fauere?

Nicolaus Cusanus, vir alioqui doctus & pius, iniuria temporum, tanta librorum veterum penuria laborauit, vt aperte dicat lib. 3. Concordantiæ Catholicæ cap. 3. quem solum locum Illyricus citauit, in nullis historiis se reperisse Carolum Magnum verum Imperatorem fuisse: proinde contendit Germanorum Imperium in Othone I. ita cœpisse, vt nullus prædecessorum eius inde vsque ad Carolum Magnum Imperator fuerit. placetne tibi Illyrice, vt auctore Cusano, negemus etiam nos, Carolum, Ludouicum, Lotharium, & cæteros tam multos Imperatores fuisse? Deinde nullum omnino Historicum, neque priscum, neque recentem Cusanus nominatim citat, excepto Luitphrando Ticinensi. quid igitur tibi volebas cum diceres, Cusanum non temerè, suæ arbitrio, sed ex vetustis historiis sententiam suam munire? Ad hæc tuus ille Cusanus tota illa disputatione sua nihil molitur aliud, nisi Imperium non esse translatum à Græcis ad Francos Hadriani vel Stephani Romanorum Pontificum auctoritate; nam de Leone III. cui omnes historiis veteres translationem hanc Imperij tribuunt, nihil omnino Cusanus dixit, ac Leonem III. nec nominauit quidem. quæ igitur est hæc noua Dialectica: Hadrianus & Stephanus Carolum Magnum, Patricium Romanorum, non Imperatorem & Augustum appellarunt: nemo igitur postea Roman. Pontifex eundem Carolum Imperatorem fecit.

Sed annotabo alium etiam insignem lapsum Cusani, vt Illyricus discat in aliis rebus magis, quàm in historiis, fidem habendam esse Cusano. Scribit igitur Cusanus loco notato, in generali Concilio Basileensi I. anno M. L. XI. Cadolum Parmensem à Legatis Romanis, communi omnium consilio electum Papam; Anselmum verò Lucensem à certis Romanis & Normannis item electum cathedram occupasse. At vnde ista Cusanus hauserit, ipse viderit. constat enim ex Lamberto Schaffnaburgensi, qui tum viuebat, Cadolum Parmensem non in Concilio generali, neque anno M. L. XI. neque à

cccc 3

Legat-

Legatis Romanis, sed ab Imperatore Henrico puero, & illi quot Principibus intrusum in sedem Apostolicam anno M. LXIII. contra verò Anselmum, qui in Pontificatu Alexander II. appellatus est, Romæ communi consensu Romanorum electum, ac deinceps ab omni Ecclesia, & ab ipso etiam Imperatore Henrico, qui Cadolum elegerat, verum Christi Vicarium habitum. nec dissentiunt ab historia Germanica Lamberti, Chronica Mariani Scoti (qui etiam tunc vivebat) Othonis Frisingensis, Sigeberti, Martini Poloni, & aliorum. Atque hæcenus de Cufano. De Henrico Kalthaisen nihil est quod dicam. nam ipse etiam Illyricus cum aduertisset nihil in eo esse præsidij, nullum eius testimonium protulit. Pergamus ad cætera.

Secunda, inquit, *ratio sit, quia Papa, testantibus id ipsum propriis Iuribus, non sunt à Deo constituti Domini.* Vide solutionem capite præcedente, ubi totam hanc Illyricam argumentationem excussimus.

Tertio, quia ipsemet Carolus iure, ac & si belli occupavit occidentale Imperium. Vide solutionem cap. 7.

Quarto, quia alij historici id factum Senatui populoque Romano tribuunt, non Papa. Vide solutionem cap. 10.

Quinto, quia eam dignitatem habuit Carolus multiplici iure à suis maioribus iure gladij, & super ex concessione Constantinopolitanorum Imperatorum. Vide solutionem capite 7. & 10.

Sexto, quia incertissima narrationes illius translationis eam Vanitatis redarguunt. Respondeo, omnes probatos historicos summa consensione translationem factam literis mandasse à Leone III. anno D C C C. I. inchoante, ipso die Natalis Domini in Basilica S. Petri. testimonia supra scripta sunt in cap. 3. nam Ioannem Andream, Vincentium Gallum, Antonium Rosellum, & Glossam decretalium, quos auctores inter se dissidentes Illyricus citat, nihil moramur, quòd illi & posteriores sint, & in historiis parum omnino versati.

Septimo, quia evidens indicium falsitatis istius translationis illud quoque est, quòd Gratianus, qui diligentissime talia congescit, nullam istius translationis Imperij mentionem facit, cum alioqui ambitiosè omnia Pontificum decora ostendit.

ter, imò amplificet, & si quid in Imperatores beneficij contulerint, pradicet. Respondeo, Gratianum decreta & canones tum ex Pontificum epistolis, & Conciliorum definitionibus, tum ex libris sanctorum Patrum satis diligenter collegisse; de rebus gestis Pontificum & Imperatorum non laborasse. Quare nemini mirum videri debere; cum de translatione Imperij nullum sit factum decretum, sed res tantum publicè gesta; si de ea re Gratianus mentionem non fecerit. Porro Gratianum ambitiosè ostentare atque amplificare omnia Pontificum decora, tam est à veritate alienum, quàm quod maximè. Sed non miror Illyricum tam liberè mentiri de Gratiano. quoniam enim iam dudum apud Lutheranos Gratianus publico igni exustus fuit, existimavit Illyricus, saltem apud suos mendacia esse in tuto: quippe quæ codicibus iam sublatis detegi non possent.

Octavo, cognatum huic est, quòd Leo VIII. in restitutione aut recognitione priuilegiorum Othoni I. facta, cum concessionis, aut potius confessionis Adriani II. qua se cum populo Romano Carolo subiecerat, mentionem honorificam faciat, nihil prorsus, ne verbulo quidem unico, de translatione Imperij dicit, cum multo profectò istius huius tanta rei meminisse debuisset. quarit enim in veteribus actis fundamentum huius sua noua concessionis, aut largitionis, quod centuplo iniustius posuisset in illa tam gloriosa Imperij translatione, si qua a Leone facta fuisset, & isti fingunt, quàm in Adriani sola patriatus concessione, quare cum in illa tam seria solenni que actione inter Leonem VIII. aut potius totam eius Synodum, & Othonem I. nulla prorsus mentio fiat istius translationis, merum profectò figmentum esse liquido patet. Hac profectò euidentiissima demonstratio est.

Multa sunt hoc loco Illyrici ornamenta numeranda, atq; admiranda: primùm insignis memoria, aut historiarum peritia, cum Adriano II. tribuat, quod annis plus octoginta ante Adriani II. Pontificatum gestum esse constat. deinde non vulgare studium veritatis, cum scribat Adriani confessionem existare, qua se cum populo Romano Carolo Magno subiecerit; & ea confessio tamen nusquam existet. nam apud Gratianum can. Adrianus. & can. In Synodo dist. 63. ad quæ loca

Illyricus respexit, legimus quidem concessum ab Adriano Carolo Regi ius eligendi Romanum Pontificem; at ius imperandi Pontifici, eumue iudicandi, quod verè ac proprie ad subiectionem Pontificis pertinuisset, concessum non legimus. non est autem idem ius eligendi Pontificem, & ius Pontifici imperandi, alioqui etiam Cardinales Pontifici imperarent, & Canonici Episcopo, & populus Regi, & Principes Imperatori; quòd Pontifices à Cardinalibus, Episcopi à Canonicis, Reges à populis, & Imperatores à Principibus eligantur. Tertio cernimus in Illyrico egregiam Iuris cognitionem, qui id in Iure perspicere potuit, quod ibi nunquam fuit, nam Leo VIII. (vt ex can. in Synodo, iam citato, intelligi potest) renouare voluit maiorum suorum decretum de electione Pontificum, atque id Othoni I. concedere quod illi Carolo Magno concesserant, videlicet, vt ius esset Imperatori nominandi tum ipsum Romanum Pontificem, tum etiam Episcopos ceteros. quoniam autem Carolo Magno Leo II. nihil eiusmodi dederat, sed Adrianus I. cum Episcopis sui temporis id fecerat: propterea Leo VIII. exemplum sequi se dixit Adriani, in ea concessione; Leonis autem III. non meminit, quòd eius mentio ad rem non pertineret. quod si in eo decreto Leo VIII. mentionem fecit patriciarus, quem Adrianus Carolo eodem tempore tribuit, id ea de causa fecit, quia simul, & iure electionum, & patricij dignitate Adrianus Carolum ornauerat. noluit enim ea separare quæ coniuncta erant, tametsi ad rem suam, aut solùm, aut certè potissimùm pertineret concessio iuris Pontificis eligendi. Agnoscimus postremò nouam in Illyrico formam demonstrationum, cum hæc sit (illo auctore) euidentissima demonstratio: Leo VIII. in suo quodam decreto non dicit, Imperium translatum ad Francos, siue Germanos Romani Pontificis auctoritate: igitur merum figmentum esse liquet quidquid historici tradunt de illa translatione.] Egregie omnino, quasi continuò debeat esse falsum quidquid Leo VIII. non dixit.

Nonò, quia multi id factum adscribunt Senatui, populoque Romano; alij ipsi Carolo, qui sibi id <ro sumpserit suo arbitrio, ac iure, &c. Sed hæc est meta repetitio tertij & quarti argumenti.

Decimi

Decimo, quid impudentius, aut Vanius fingi potest, quam Papam, aut plebem Romanam, potuisse, vel etiam ausos esse transferre, aut donare cuiquam supra se Imperium, qui iam dudum amissa libertate, iurata mancipia Imperatorum erant: ipsimet Carolo iam amplius viginti annis antea sub Adriano omnem potestatem Imperatorum Constantinopolitanorum in Romam, Italiam, & Papas ipsos (quam ipse alioqui armis acquisierat) Pontifex, ac Romani, integrasq; Synodus, adhibitis etiam iuramentis, & Anathematibus consenserant, eiusq; sese subditos, & veluti mancipia recognouerant, aut confessi fuerant, ut id ipsum proprium eorum ius, dist. 63. & omnes Historiae testantur.] Diximus de hac re satis multa in secundo capite: veruntamen nihil oberit hinc adscribere quidquid habetur apud Gratianum dist. 63. ut Illyrici mendacia eo teste detegantur, quem ipse pro se protulit. sic igitur loquitur Gratianus: Hadrianus Papa Romam venire Carolum Regem ad defendendas res Ecclesiae postulavit. Carolus vero Romam veniens, Papiam obsedit; ibiq; relicto exercitu, in sancta Resurrectione ab Hadriano Papa honorifice susceptus est. post sanctam Resurrectionem reuersus Papiam, cepit Desiderium Regem. deinde Romam reuersus, constituit ibi Synodum cum Hadriano Papa in Patriarchatu Lateranensi, in Ecclesia sancti Saluatoris: quae Synodus celebrata est à 153. Episcopis, Religiosis, & Abbatibus. Hadrianus autem Papa cum vniuersa Synodo tradiderunt Carolo ius & potestatem eligendi Pontificem, & ordinandi Apostolicam Sedem: dignitatem quoque patriciatu ei concesserunt. insuper Archiepiscopos & Episcopos per singulas prouincias ab eo inuestituram accipere definiuit, ut, nisi à Rege laudetur, & inuestiatur Episcopus, à nemine consecretur: & quicumque contra hoc decretum ageret, anathematis vinculo eum innodauit: & nisi resipisceret, bona eius publicari praecipit.] Hæc Gratianus. quæ ad verbum reperiuntur etiam apud Sigebertum in Chronico anno DCC.LXXIII. cæteri autem Historici veteres Regino, Ado, Otho Frisingensis, Lambertus Schaffnaburgensis, Marianus Scotus, & Abbas Vispergensis in Chronico eiusdem anni, & sequentium, nihil omnino hac de re scripserunt.

Dicat igitur nobis Illyricus, vbi sit in verbis Gratiani &

Historicorum, datam esse Carolo ab Hadriano omnem potestatem Imperatoris Constantinopolitani; item datum esse Carolo Imperium in Romanos Pontifices; item adhibitum iusiurandum quo Papa subiiceretur Regi; item agnouisse & confessos esse Pontifices se Caroli esse mancipia. nihil certe horum legitur nec in Gratiano, nec in vlllo scriptore. proinde necesse est Illyrici esse mendacia.

Deinde quo pacto non secum ipse pugnasset Hadrianus, si se Regis mancipium agnouisset, & tamen eidem dignitatem patriciatu, & ius eligendi Pontifices concessisset? nisi forte illius temporis mancipia ea prædita auctoritate erant, ut eum patricios facere, & Reges ipsos nouis dignitatibus augere possent. quid quod Rhegino in Chronico anni DCC. LXXXVII. scribit, Carolum Regem & patritium subditum Hadriani Pontificis agnouisse: Rex autem (inquit Rhegino) ad postulata respondit, se per multa tempora quæsiuisse, sed minimè obtinere potuisse: ne tamen inobediens videretur esse monitis Apostolicis, asseruit se in eiusdem Papæ præsentia, cum eisdem missis pacem velle firmare. *Vndecimo Testatur quoque omnes Historici, etiam ij qui Papis sunt aduersissimi, Leonem Papam, mox ut electus fuit in Papam, misisse ad Carolum Magnum legationem Sna cum clauibus sancti Petri, quod est Papale insigne, & vexillis Urbis Roma cum aquilis: petisseq; iuxta Synodum Hadriani confirmationem sui, & ut aliquis mitteretur, qui Romanos Carolo denuò; iuramento adstringeret quod fuit extrema subiectionis indicium. quare etiam paulo post orto dissidio inter Papam & Romanos, tum ipse Papa ad Casarem ut suum superiorem confugeret, tum & Romani eòdem suos accusatores miserunt, ut sic & triq; sint restati eum esse suum legitimum iudicem ac dominum. quam facta ergo tandem est ista Vanitas, quòd Papis fingunt illos seruos, aut mancipia Caroli Imperium Romanum in Carolum transtulisse, eumq; sibi ut vasallum quendam dato fendo obligasse; & ut nunc artissimis iuramentis Casares sibi obstringunt, & etiam ad turpissima pedum oscula adigunt.]* Non satis scio quid in hac obiectione magis admirer, impudentiam, an impudentiam. Claves sancti Petri à Leone ad Carolum missas, doctus Illyricus Papale insigne interpretatur, quia

quasi Pontifex Leo Pontificatum suum Carolo Magno, vel dono dederit, vel certè subiecerit. At clauēs illæ nihil erant aliud, nisi thecæ quædam preciosæ, quibus reliquiarum fragmenta seruabantur. Solebant enim Pontifices, cum summo aliquem munere afficere uoluissent, rasuram cathenarû sancti Petri, aut aliquid aliud generis eiusdem, clauicula aurea vel argentea inclusum mittere. Audi sanctum Gregorium in epist. 23. libri sexti ad Theotistum & Andream: Præterea, inquit, benedictionem sancti Petri Apostoli, clauem à sacratissimo eius corpore transmisi. Et in epist. 126. libri septimi ad Rhechardum Regem Visigothorum; Clauim, inquit, paruulam à sacratissimo B. Petri Apostoli corpore pro eius benedictione trãsmisimus, in qua inest ferrum de cathenis eius inclusum; ut quod collum illius ad martyrium ligauerat, uestrum ab omnibus peccatis soluat. Crucem quoque deditatori præsentium uobis offerendam, in qua lignum Domini-cæ crucis inest, & capilli B. Ioannis Baptistæ: ex qua semper solatium nostri Saluatoris, per intercessionem præcursoris eius, habeatis. Talem igitur clauem non insigne Papale, sed religiosum munus Christianissimo Principi summus Pontifex misit. nã idcirco Rhegino in Chronico anni DCC. XCVI. Ado Viennensis in Chronico sexta ætate, & Abbas Urspergensis item in Chronico eiusdem anni, has ipsas clauēs, confessionis sancti Petri, id est, sepulchri, clauēs appellant, & pro munere missas à Leone ad Carolum scribunt. qui etiam auctores in Chronico anni DCCC. simile quoddam donum ab Episcopo Hierosolymæ ad eundem Carolum transmissum his uerbis tradunt: *Eadem die Zacharias pater cum duobus monachis, uno de mōte Oliueti, altero de Bethlehem, Romam uenit, quos Episcopus Hierosolymorum ad Regem direxit, qui benedictionis causa clauēs sepulchri Domini, ac loci Caluarie, clauēs etiam ciuitatis cum vexillo detulerunt.* hæc illi. Nec sanè dubitari vlla ratione potest, quin fuerint omnia illa religiosa munuscula, non insignia dignitatû: quare Paulus Æmiliius in uita Caroli, pia magis quàm magnifica munera esse dixit.

Quod secundo loco addit Illyricus, postulasse Leonem, ut à Carolo mitterentur, qui Romanos eidem Carolo iuramento adstringerent, iam supra discussum est in primo capite, ubi

ex

ex ipso Illyrico demonstrauius, Leonem à Carolo postulat. se, qui Romanos iureiurando adstringerent, non Carolo sed Leoni. & sanè ratio erat magna, cur nouo Pontifici Leonino uum sacramētum populus præstaret; cur autem Carolo præstaret, nulla erat. Quæ cum ita sint; euanuit (credo) iam illud extremæ subiectionis indicium, quod ex missis clauibus, & Legatis postulatis, qui ad iurandum Romanos adigerent, Illyricus fabricauerat.

At, inquit, dissidio inter Papam & Romanos exorte, utrumque Carolus dominum ac iudicem appellarunt. Nusquam ista nomina legi, iudicis, & domini. res autem gesta narratur Othone Frisingensi lib. 5. cap. 30. his uerbis:

Anno ab Incarnatione Domini DCC. XCIX. Leo Papa Adriano successerat, in Litania maiore à Romanis flagrantissime, ita ut oculi eius eruti uiderentur, tractatur: qui ad regem Carolum ueniens, euentum rerum deplorat. Igitur Carolus uictoriosissimus, qui iam subiugatis sibi Batauis, Aquitanis, Saxonibus, Danis, Nortmannis, Britannis, Pannonibus, multisq; alijs prouincijs, regnum Francorum plurimum aditauerat, dignus qui altius proueheretur, Papam & uisus ad urbem tēdebat: cui pridie quam urbem intraret, Leo ad duodecimum lapidem occurrit, eumq; honorifice suscepit. mox facto, urbem ingressus, à Pontifice ac cuncto populo susceptus, in Ecclesiam B. Petri inducitur. post, septem diebus transactis, Rex concione facta, causam aduentus sui exponit. Leo quoque, cui amuli sui magnum crimen imposuerant, nemine cogente, ex bona conscientia de obiecto crimine coram omnibus supra sacrosancta Euangelia se purgauit. hæc ille. ex qua narratione discimus, Carolum Romam uenisse, non ut Pontificem iudicaret, sed ut iniuriam illi factam uisceretur, & Leonem Pontificem nō ab aliquo iudicatum, sed à se ipso, nemine cogente, iureiurando purgatum. nec dissentiunt Historici ceteri, sed Regino, atque Abbas illud etiam addūt, Pontificem ad Carolum uenientem summo cum honore ab eodem Carolo susceptum; quod utrum uilissimis mancipijs satis conueniat (quales fuisse eo tempore summos Pontifices mentitur Illyricus) Illyricus ipse iudex esto.

Iam uerò quod in postremis uerbis Illyricus habet, adigi

nunc à Pontificibus Imperatores ad iusiurandum, & oscula pedum, Otho Magnus, & Fridericus I. (vt alios prætermittā) nobis etiam tacentibus satis refellunt. siquidem ille Ioanni XII. Pontifici iusiurandi sacramentum, antequam Urbem ingrederetur, à nemine coactus, nisi ab ipso iure & æquitate, præstitit; quod exstat adhuc apud Gratianum can. Tibi Domino Ioanni. dist. 63. iste autem (vt capite superiore ex Krantzio & Radeuico demonsttrauimus) Hadrianum IV. humi prostratus sponte sua veneratus est, & Victori IV. quem ipse Pontificem in Schismate quodammodo fecerat, nemine cogente pedes osculari coram vniuersa Ecclesia non erubuit. Sed de hac obiectione satis multa dicta sunt. pergamus ad cæteras.

Duodécimo, ipsa vox Translatio eos euidentissimè mendacij redarguit. nã si transtulerunt Imperium à Græcis ad Francos; sequitur Græcos esse planè priuatos Imperiali dignitate.] & infra: Decretalis, solita, clarè Constãtinopolitanum Regem vocat Imperatorem Romanorum.] At hæc obiectione nulla est, non enim Imperium vniuersum, sed Occidentale solùm translaturum esse dicimus à Græcis ad Francos. Græci siquidem cùm Gothos, Belisario & Narsete ducibus, Italia exegissent, Occidentale Imperium Orientali iterum adiunxerunt: postea verò quàm à Leone Pontifice Carolus Magnus Occidentalis Imperij iure donatus est, Græcus Imperator Occidentali Imperio caruit, Orientale retinuit. atque ex eo tempore Augusti duo pari potestate Romanum Imperium tenuerunt.

Decimotertio, quacunq;e omnino parte, aut quasi lacinia quis istam narrationē translationis Imperij apprehendit, mox liquidò animaduertit esse vanissimum mendacium fingunt enim illi Carolum ignorasse Papæ consilium, &c.

Ista verò est noua forma Syllogismi, constat enim tota argumentatio ex tribus manifestissimis crassissimisque mendacijs, quæ sunt à nobis supra capite secundo notata, & refutata, vide igitur cap. 2. Mendacia 15. & 16.

Decimoquinto (nam decimum quartum præ festinatione Illyrico excidisse videtur, nisi forte sit error in numeris) Quis (inquit) dubitat, si Papa, ac Romani spõte, suoq; arbitrio Imperium à Græcis in Francos transferre tunc potuissent, soluisentq;, eos certis firmisq; pactiõibus ac cõditionibus cum Ca-

volo acturos fuisse, quibus tum sibi, tum etiam aliis regionibus,
 & hominibus caussent de certa quadam libertate, &c.] An
 turidiculus non es, Illyrice, cum pactum de libertate recimen-
 da commemoras, ubi de Imperatore ac domino constituen-
 do agitur? quibus enim, quaeso, iste Caesar imperabit, si omnes
 homines, ac regiones quae ad illius Imperium pertinent, sibi
 diligenter de libertate conseruanda caueant? Sed nimum
 magistrum tuum sequutus es Lutherum, qui in libro de uotis
 monasticis iubet monachos futuros hac forma uerborum u-
 ti, cum Deo sua uota nuncupant: Voueo paupertatem, casti-
 tatem, & obedientiam usque ad mortem liberè, id est, ut mu-
 tare possim quando uolo, nec unquam ea uota teneat obli-
 uare. Audi igitur, Illyrice: si pacta nulla inter Leonem & Co-
 rolum intercessissent, mirum uideri certè non deberet: dabo-
 tur enim Imperium uirtutibus Caroli, dabatur meritis eius,
 nec non patris & aui, quae multa & magna in Ecclesiam Ro-
 manam exstabant. ueruntamen accesserunt etiam pacta, non
 quidem, ut tu dicis, de libertate gentium & populorum con-
 seruanda, sed de Ecclesia uniuersa, ac potissimum de Apo-
 stolica Sede perpetuè defendèda. est enim Imperator Romanus
 (ut iura passim loquuntur) proprius Ecclesiae Catholicae, &
 praecipuus aduocatus. Porro continetur hoc pactum tum in
 eo sacramento quod Reges Romanorum Pontifici Romano
 praestare solent cum ad coronam accipiendam ueniunt: tum
 etiam in ipsa uoce translationis Imperij: idcirco enim nõ no-
 uum Imperium erectum, sed antiquum trãslatum ad Germa-
 nos dicitur, ut meminerint Germani Imperatores, non mo-
 dò ius & potestatem imperandi, sed etiam curam & sollicitu-
 dinem Ecclesiae tuendae, Constantini, Theodosij, Mariani,
 Iustini, Tiberij, aliorumque ueterum ac piorum Caesarum ad
 se translata. quae etiam causa est, ut aliquando Romani Pon-
 tifices certos Imperatores & Ecclesiae communionem, & Impe-
 rij dignitate priuarint; quòd uidelicet aduersus inuicta & iurata
 pacta, non se illi aduocatos, sed hostes Ecclesiae praestitissent.
 sed de his satis.

Decimo sextò, Verum, inquit, ut hisce quoque argumen-
 tationibus, sententiaeque finem imponamus, hoc unum quaero
 à Pontificiis seductoribus: cum constet Carolum amplius uiginti

ginti annis ante illam Leoninam (penè dixissem vulpinam) Papa coronationē totum Occidentale Imperium occupasse, & tenuisse; hoc, inquam, quæro, num iure occupauit, & tenuit, fuitq; legitimus eius Monarchiæ possessor? Iniuste eum occupasse, ac tenuisse, non audebunt (credo) dicere. Si verò iuste occupauit, ac tenuit totum Occidentale Imperium tot annis ante Papatum Leonis; quomodo potuit Leo Imperium Romanum in eum transfuisse, aut quid tandem ei adiecit?] Sed hæc obiectio soluta est in sexto capite, vbi ostendimus, Carolum Magnum ante Leonis III. Pontificatum, iusto bello occupasse, ac tenuisse, non quidem vniuersum (vt Illyricus dicit) Occidentis Imperium (nec enim Hispaniam, Africam, Illyricum, Britanniam, Apuliam, Calabriam, Siciliam, aliasque nonnullas Occidentalis Imperij prouincias eo tempore Carolus occupauerat) sed magnam tamen eius partem, id est, Galliam, Germaniam, Pannoniam, atque Italiæ partem quādam. cæterum ea ipsa loca non iure Cæsaris, sed partim iure regio, partim iure patricio Carolum possedisse. Idigitur Imperij translatio effecit, vt Carolus Magnus illa ipsa quæ iam habebat, non tantum vt Rex, aut Patricius, sed vt verus Imperator & Augustus retineret: vtque ius haberet ad alias item prouincias, quas Occidentalis Imperij fuisse, atq; iniuriā ab aliis occupatas esse constaret: vt denique nominibus, titulis, honoribus omnibus veterum Cæsarium vteretur, atq; eo nomine oēs alios Reges, ac Principes, tum ipse, tum eius successores, ac posterī anteirent, etiam si aliquando contingeret, vt essent alij Christiani Reges, ipso Cæsare longè posteriores. Ac ne id parum fortasse Illyrico videatur, reuocet ad memoriam quæ de Zenone & Theodorico ipse scripsit. non modò enim affirmavit, sed etiā multis testibus asserere conatus est, Theodoricū Gothum, Zenonis Imperatoris beneficio, Occidentale Imperium accepisse. cui si nunc obiiciamus, Theodoricū ne vno quidem milite aut obolo à Zenone adiutum, sua tantum, ac suorum virtute, multis exantlatis laboribus, multoque sanguine effuso Italiæ possessionē adeptum; nihil aliud inueniet quod respondeat, nisi ideo verè Theodoricū à Zenone Imperium (vel Regnum potius Italiæ) accepisse, quod ab eo, ius, titulū, dignitatem, ac potestatem regiam accepisset.

LIBER